

Карла Селихар
Педагошки факултет Сомбор
kselihar@pef.uns.ac.rs

Значај читаоничког покрета код Срба у Војводини за очување културног и националног идентитета

Сажетак

Читаонице као културне институције настају у времену када књига и писана реч све више продиру у шире слојеве друштва, када грађанство своје потребе за читањем, знањем и информацијама остварује преко разних читалачких клубова. Спроведена истраживања расположиве архивске грађе, докумената и српске периодике 19. века, поређење и проверавање радова, који су се бавили историјом појединих српских читаоница, омогућавају да се помере границе досадашњих истраживања. Резултати добијени истраживањем потврђују да су војвођански Срби у периоду од 1842. до 1918. године основали 60 читаоница на територији данашње Покрајине Војводине. Оно што издваја српске читаонице у Војводини од оних у Европи и Србији је, несумњиво, њихов изразито национални карактер и борба за остварење националних права. Такође, резултати истраживања указују и на чврсту везу читаоница и других српских удружења, попут Српског народног позоришта, певачких друштава, Добровољних задруга Српкиња, спортских и других удружења.

Посматрајући ширу слику појаве читаоница у Војводини, оне се не могу класификовати само као претече јавних библиотека, него пре свега и као националне културне институције, које су имале просветну, културну и политичку улогу.

У раду је назначено постојање континуитета у историјском развоју читаоница на територији данашње Војводине, сагледана њихова улога у целокупном друштвеном, политичком и културном животу војвођанских Срба, током 19. и почетком 20. века, као и допринос читаоница у развоју јавног библиотекарства код војвођанских Срба у послератним годинама. Са становишта библиотекарске струке, оне су својом основном делатношћу, простором за читање, формирањем фондова периодике и књига, и ширењем писане речи испуњавале функције јавних библиотека.